

Nederland veiliger: Door Bin Laden durven we weer de straat op [The Netherlands safer: Because of Bin Laden we dare to go on the street again]

Citation for published version (APA):

Elffers, H., Hessing, D. J., de Keijser, J. W., & van Koppen, P. J. (2002). Nederland veiliger: Door Bin Laden durven we weer de straat op [The Netherlands safer: Because of Bin Laden we dare to go on the street again]. *Tijdschrift voor Veiligheid en Veiligheidszorg*, 1, 60-62.

Document status and date:

Published: 01/01/2002

Document license:

Unspecified

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Download date: 21 Jun. 2025

H. Elffers, D.J. Hessing, J.W. de Keijser & P.J. van
Koppen (2002) Nederland veiliger: Door Bin Laden
durven we weer de straat op. *Tijdschrift voor Veiligheid
en Veiligheidszorg*, 1, 60-62

Nederland Veiliger

DOOR BIN LADEN DURVEN WE WEER DE STRAAT OP

Dr. H. Elffers, dr. J. de Keijser en prof. dr. P.J. van Koppen zijn verbonden aan het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving, NSCR, te Leiden. Peter van Koppen is daarnaast ook hoogleraar Rechtspsychologie aan de Universiteit Antwerpen. Prof. dr. D.G. Hessing is hoogleraar Rechtspsychologie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Alle auteurs maken deel uit van de Onderzoekschool Maatschappelijke Veiligheid. Correspondentieadres: NSCR, Postbus 792, 2300 AT Leiden; e-mail: elffers@nscr.nl

Onveiligheidsgevoelens zijn rare dingen. De Nederlandse overheid gaat er van uit dat met bestrijding van criminaliteit de vermeende toename van gevoelens van onveiligheid een halt toegeeroepen kan worden. Zo eenvoudig ligt het niet. Gevoelens van onveiligheid nemen onder de Nederlandse bevolking helemaal niet toe; althans dat gold tot voor kort zoals hieronder zal blijken. Uit de Politiemonitor – een enquête betreffende criminaliteit en veiligheid die elke twee jaar wordt afgenomen onder ongeveer 75.000 Nederlanders – blijkt dat 30 procent van de Nederlanders zich wel eens onveilig voelt. Dat was zo bij de enquête in 1993, in 1995, in 1997, in 1999 en ook nog in het voorjaar van 2001.

Er is nogal wat empirisch onderzoek gedaan dat nuance aanbrengt in de assumptie dat gevoelens van onveiligheid voortkomen uit daadwerkelijke criminaliteitscijfers. Mensen blijken weliswaar meer angst te hebben als zij wonen in ge-

bieden met veel criminaliteit, maar de relatie is niet zo sterk als men zou verwachten (zie bijvoorbeeld: Hale 1996; Skogan 1986; Vanderveen, 1999). Er is een belangrijke reden waarom die relatie nogal losjes is: het gaat namelijk om

Tabel 1: Antwoorden op vragen gesteld in Politiemonitor en onze enquête*

Vraag	Percentage dat aangeeft zich wel eens onveilig te voelen, resp. aangeeft het vermelde gedrag vaak te vertonen.	
	Politiemonitor voorjaar 2001	NIPO-enquête 6 en 7 oktober 2001
Voelt u zich wel eens onveilig?	30	42
Komt het wel eens voor dat u bepaalde plekken in uw woonplaats mijdt omdat u ze niet veilig vindt?	11	3
Komt het wel eens voor dat u 's avonds of 's nachts niet open doet omdat u het niet veilig vindt?	16	7
Komt het wel eens voor dat u waardevolle spullen thuis laat om diefstal of beroving op straat te voorkomen?	15	8
Komt het wel eens voor dat u omrijdt of omloopt om onveilige plekken te vermijden?	10	3

* Bij de Politiemonitor zijn alleen resultaten in 2001 weergegeven omdat die nauwelijks van eerdere jaren verschillen.

twee geheel verschillende psychologische processen. Angst is een emotionele reactie en schatten van omvang van criminaliteit is een cognitief proces. Dat laatste wordt aardig geïllustreerd door de soms paradoxale effecten van buurtpreventieprogramma's. Dat soort programma's doet vaak de criminaliteit verminderen, terwijl de gevoelens van onveiligheid toenemen. De grotere aandacht voor criminaliteit confronteert de buurtgenoten immers met hetgeen hen allemaal zou kunnen overkomen. Een omgekeerd effect kan ontstaan door bijvoorbeeld 'meer blauw op straat'. Onderzoek laat zien dat een meer zichtbare politiemacht op straat niet zo zeer de criminaliteit zelf doet afnemen, doch wel de vrees ervoor.

Gevoelens van onveiligheid worden dus vooral bepaald door datgene waarop men let. Veel van de gevoelens van onveiligheid bleken in de Politiemonitor steeds samen te hangen met angst voor criminaliteit in de eigen omgeving, zoals angst voor onveilige plekken in de omgeving, rare types aan de deur en beroving (zie voor de formulering van de vragen tabel 1). Die specifieke angsten voor criminaliteit bleken altijd sterk samen te hangen met de algemene gevoelens van onveiligheid.

Een enquête onder een representatieve steekproef uit de Nederlandse bevolking die wij afnamen in het weekend van 6 en 7 oktober 2001 werpt een geheel nieuw licht op de zaak. Het NIPO verzorgde voor ons de afname van die enquête onder 937 Nederlanders op hun zogeheten telepanel. De statistische en methodologische fijnproevers onder de lezers zullen zich afvragen of de resultaten van zo'n panel-enquête wel vergelijkbaar zijn met die van de Politiemonitor, die telefonisch wordt afgenomen, en nogal te lijden heeft onder hoge non-respons, die naar leeftijd en geslacht verschilt. Wij kunnen hen geruststellen: de hier vermelde resultaten blijven nagenoeg identiek wanneer we kijken binnen groepen die qua leeftijd en geslacht homogeen zijn.

In onze enquête – bijna een maand na de aanslagen in de Verenigde Staten – blijkt plotse-ling 42 procent van de Nederlanders gevoelens van onveiligheid te koesteren. Dat is logisch, lijkt ons. Veel curieuzer is echter een geheel ander effect dat wij vonden. Wij stelden namelijk dezelfde follow-up vragen als steeds in de

Politiemonitor worden gesteld. In onze enquête is de vrees voor onveilige plekken in de omgeving, rare types aan de deur en beroving plotse-ling sterk afgenomen, zodanig zelfs dat die vaak meer dan gehalveerd zijn (zie de tabel).

Onveiligheidsgevoelens hangen dus inderdaad in sterke mate af van waarop men let. Voor 11 september was een belangrijke focus voor Nederlands onveiligheid in de eigen buurt. Na 11 september overheerst – voorlopig althans – de angst voor onveiligheid die uit het buitenland komt en maakt men zich zowel relatief als in absolute zin niet meer zo druk om onveiligheid in de buurt.

Een mogelijke verklaring voor deze veranderingen kan voor een deel worden gevonden in het onderscheid tussen een meer algemene en diffuus angstgevoelen (anxiety) en angsten die aan een concrete bedreiging kunnen worden gekoppeld (fears), en de homeostatische relatie tussen beide (Epstein, 1972). De algemene vraag of men zich wel eens onveilig voelt, raakt wellicht meer aan de algemene anxiety-gevoelens die door de aanslagen in de Verenigde Staten zijn toegenomen, terwijl de andere vragen zich meer richten op specifieke bedreigingen die – anders dan bij anxiety het geval is – door het eigen gedrag kunnen worden beïnvloed en sinds september als (relatief) minder bedreigend worden gevonden.

Een andere, hiermee samenhangende, verklaring voor dit verschijnsel kan gevonden worden in de zogenaamde Terror Management Theory van Greenberg, Pyszczynski en Solomon (1986) en verder uitgewerkt door Orit Ben Ari en zijn collega's (Ben Ari, Florian en Mikulincer, 1999). Zij beschrijven de manieren die mensen gebruiken om hun angsten te reduceren. De enorme toename in gevoelens van onveiligheid na 11 september ligt voor de hand: die is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de vrees die men heeft voor terroristische aanslagen (34% lijdt daaronder) en de kans op een oorlog (42% is daar bang voor), bleek uit de beantwoording op onze vragen daarover. Maar het algemene niveau van angst moet gereduceerd worden. Een van de manieren waarop men dat kennelijk doet is door de toename van angst op het ene gebied te compenseren door afname van angst op een andere gebied. Wij zijn dus minder bang geworden op straat of

voor mensen die 's avonds aanbellen. Op die manier heeft Bin Laden Nederland veiliger gemaakt.

Literatuur

- Ben Ari, O.T., V. Florian & M. Mikulincer (1999) 'The impact of mortality salience on reckless driving: A test of terror management mechanisms. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76, 35-45
- Epstein, S. (1972) 'The nature of anxiety with emphasis upon its relationship to expectancy.' In: C.D. Spielberger (red.) *Anxiety: Current trends in theory and research, Volume II* (pp. 291-337). New York: Academic Press.
- Greenberg, J., T. Pyszczynski en S. Solomon

(1986) 'The causes and consequences of a need for self-esteem: A terror management theory'. In: R.F. Baumeister (red.) *Public self and private self* (pp. 189-212). New York: Springer-Verlag.

- Hale, C. (1996) 'Fear of crime: A review of the literature. *International Review of Victimology*, 4, 79-150.
- Politie monitor (2001) *Landelijk rapport politie monitor bevolking: Meting 2001*. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Ministerie van Justitie.
- Skogan, W.G. (1986) Fear of crime and neighborhood change. In *A.J. Reiss & M. Tonry (red.), Communities and crime* (pp. 203-229). Chicago: University of Chicago Press.
- Vanderveen, G.N.G. [1999], 'Stoere mannen, bange vrouwen?' *Tijdschrift voor Criminologie*, 41, 20.

Summaries

Mobility risk

Mobility is not without risk. On average, each day three people are killed in Dutch traffic and around 50 people are hospitalised because of the consequences of a road accident. Another 270 people daily receive some other type of medical care due to road accidents. Road safety is considered to be an important social problem, by both the Dutch population and the Dutch government. This article gives an overview of the road safety situation in the Netherlands. Firstly, the development of the number of casualties throughout the years, as well as the current number of casualties in different transport modes and age groups are presented. Subsequently, the concepts of risk, exposure to risk and risk inducing circumstances of traffic participation are discussed. Whereas time spent in traffic may, for some types of questions, be a better measure of exposure to risk, the Dutch risk data presented is based on the distance travelled. This data shows that the risk of being killed in traffic has been declining from more than 150 fatalities per billion kilometers travelled in the 1950s, to around 9 in the last few years. Based on theoretical concepts such as subjective risk and risk acceptance, it is then discussed how individual road users generally deal with risk. Several mechanisms are discussed that may explain why the majority of people are not very much inclined to adapt their behaviour to reduce the perceived risk. The last part of the article presents a survey of the developments in the Dutch governmental concerning road safety policy. The current road safety policy is based on the philosophy of sustainable safety. This aims to realise a road traffic system and a traffic environment in which the chance of an accident is virtually excluded. Finally, by introducing the concept of 'avoidable accidents', the article deals with the question whether our efforts for improving road safety are sufficient or whether we should do more.

New Terrorism

This article concentrates on the concept of new terrorism. The attacks on the United States on

September 11th 2001 was one of the examples of new terrorism. This new terrorism is characterized by unclear goals, the spreading of fear around the world, the wish to kill as many people as possible, the religious fundamentalist approach, the international way of working and a network organisation. Nowadays the use of nuclear, biological or chemical weapons by terrorist is no longer an illusion. This new terrorism allows for a new counter terrorism.

Safety in one's own neighbourhood

This article concerns the experience of safety in one's own neighbourhood regarding a potential threat from other persons, often referred to as 'fear of crime'. Safety, as well as its experience is a major issue in both politics and public opinion, resulting in policy and measures. Because of that, much research has been done on the (supposed) causes of the experience of unsafety. The main objective of the article is to give an outline of the factors relating to or accounting for this experience. These factors are categorized in aspects of the person, the neighbourhood and of society as a whole. Examples of interventions or policy are given to illustrate the (implicit) hypothesized causal process. Some general considerations are noted regarding the methodology often employed in studies within this field. Then, aspects of the person, which appear to be of importance, are discussed, such as exposure to risk, routine activities, victimization as well as risk perception and perceived vulnerability. As an aspect of a household, attached to both person and neighbourhood, some issues regarding security are put forward, focusing on both technical security measures (e.g. CCTV) as well as on social preventive measures like surveillance. Social aspects, like social incivilities and social cohesion, and physical aspects, e.g. lighting and physical incivilities, of the direct environment are discussed next. Turning to aspects of society, the media coverage and general societal insecurities have been put forward as factors influencing the experience of safety as well. The main conclusion of the article is that a fina-